

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

УДК 378.124(73)

Ірина Зварич, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник НД лабораторії НН центру мовної підготовки Національної академії СБ України і викладач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Розглянуто систему методів дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США і проаналізовано їх роль у підвищенні якості навчального процесу.

Ключові слова: *методи, дослідження, педагогічна компетентність, навчальна дисципліна, оцінювання, рейтинг, якість знань, діагностування, викладачі, освіта, вищий навчальний заклад, навчальний процес.*

Літ. 7.

Постановка проблеми. Оцінювання педагогічної компетентності викладачів США – одне із основних завдань підвищення якості навчального процесу у вищих навчальних закладах. Тому діагностування педагогічної компетентності викладачів США важливо здійснювати комплексно, оцінюючи навчально-виховну, науково-дослідну та методичну діяльність, враховуючи етичні стосунки спілкування зі студентами та колегами.

Система методів дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів використовується для пошуку нових способів, підходів, прийомів викладання навчальної дисципліни та діагностування якісного рівня знань педагогів, щоб підняти якість навчального процесу у вищому навчальному закладі від якого залежить рівень успішності студентів та їхня конкурентоспроможність серед інших закладів освіти. Оскільки система методів відноситься до педагогічних досліджень, тому цілком логічно розглянути педагогічні методи дослідження.

Аналіз наукових досягнень і публікацій вказує на те, що систему методів дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів США розглядають: А. Андрушак, А. Маркова, С. Максимюк, П. Підкасистий, А. Хуторський, У. Вілліамс (Williams W.), С. Гейтс, (Gates S.), Т. Зекрейджек (Zakrajsek T.), С. Сесі (Ceci S.), С. Шіллер (Schiller S.), П. Палмер (Palmer P.), М. Тейлор (Taylor M.) та інші.

Мета статті: розглянути систему методів дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США і проаналізувати їх роль у підвищенні якості навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Педагогічні методи дослідження оцінювання педагогічної

компетентності викладачів – шляхи пізнання дійсності у навчальному процесі, зокрема в оцінюванні наукових досягнень педагогів, їх вмінні викладати навчальну дисципліну та високі результати студентів в опануванні навчального предмета.

Педагогічні процеси дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів характеризуються постійними змінами умов праці і неповторністю отриманих результатів. Якщо дослідники природничих і точних наук таких, як математики, фізики, хімії можуть використовувати одні і ті ж матеріали та проводити декілька раз експеримент, створюючи незмінні умови його дослідження і отримуючи ті самі результати, які цілком підтверджують точність досягнутого результату, то в педагогічних дослідженнях постійно змінюються умови його проведення і неодноразові повторення – мають переважно інші результати та призводять до нових висновків у наукових роботах. Тому від кількості проведення педагогічних експериментів не варто стверджувати про його якісний показник.

Дослідники педагогічних наук обережно відносяться до результатів дослідження тому, що вони знають, що “чистий експеримент” провести практично неможливо. Беручи до уваги, відповідність умов педагогічних досліджень в яких були отримані результати, треба робити висновки коректно, розуміючи їх похибку. Неодноразові педагогічні дослідження, зокрема експеримент та спостереження, надають змогу науковцям узагальнити висновки, визначити найбільш плідні педагогічні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів та їх тенденцію, закономірності, взаємозв'язок і закони в процесі наукового дослідження.

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

До системи методів оцінювання педагогічної компетентності викладачів США варто віднести: *традиційно-педагогічні, соціологічні, кількісні, педагогічний експеримент та педагогічне тестування.*

Традиційно-педагогічні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів США: педагогічне спостереження, дослідницька бесіда, вивчення першоджерел, відповідної педагогічної документації та узагальнення педагогічного досвіду і діяльності тощо.

Соціологічні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів США: усне і письмове опитування, шкалювання і соціометричні методики, порівняльні дослідження.

Кількісні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів США: статистика, шкалювання та моделювання.

Розглянемо кожен метод оцінювання педагогічної компетентності викладачів із його системи, зокрема.

Педагогічне спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладачів – це цілеспрямоване сприйняття дослідником діяльності викладачів у процесі навчально-виховної, науково-дослідної та методичної роботи з урахуванням індивідуальних методів, підходів, прийомів педагога в процесі викладання навчальної дисципліни та діагностування якісного рівня знань студентів і колег у поєднанні з етичними стосунками їхнього спілкування.

Педагогічне спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладача може бути: *безпосереднє і опосередковане; включене і невключене, відкрите і приховане, суцільне і вибіркоче.*

Безпосереднє спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладачів використовується у дослідженнях науковців для фіксування моментів з реального життя, а *опосередковане* – для збору фактичного матеріалу, що стосується дійсності та сприйняття її у реальному житті.

Включене і невключене спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладачів відноситься безпосередньо до дослідника. Якщо він є членом групи педагогів за якими ведеться спостереження, то це – включене, а якщо ні, – невключене.

Відкрите і приховане спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладачів використовується для збору і опрацювання необхідної інформації, щоб визначити рівень володіння навчальною дисципліною та загальним рівнем розвитку особистості.

Суцільне і вибіркоче спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладачів здійснюється на певному етапі педагогічної діяльності. Якщо етап спостереження визначено і ведеться відповідна комплексна робота у цьому напрямку без виокремлення компонентів педагогічної компетентності, то це – суцільне спостереження, а якщо воно ведеться окремо визначеними компонентами – вибіркоче.

У наукових роботах варто досліджувати педагогічне спостереження за такими напрямками:

- визначення завдань і мети;
- вибір педагогічної діяльності викладача і навчальної дисципліни;
- вибір способу спостереження;
- опрацювання отриманої інформації і підведення підсумків.

С.П. Максимюк вважає, що метод педагогічного спостереження – це спеціально організоване сприйняття педагогічного процесу в природних умовах. На його думку це пасивний метод дослідження, бо дослідник не втручається в поведінку або стан навчання суб'єкта, він лише спостерігає і йому важливо мати план цього спостереження, його термін та фіксувати результати [3, 48].

Думка автора дещо обмежена, що педагогічне спостереження – це пасивний метод дослідження, оскільки до нього відносять *бесіду, інтерв'ю, анкетування.* Тому педагогічне спостереження передбачає контактну форму спілкування за певним переліком завчасно підготовлених запитань і відповідним планом. Запитання можна підготувати так, щоб здобути необхідну інформацію для дослідника і без втручання в поведінку або стан навчання суб'єкта, оскільки манери поведінки вказують на вихованість викладача і студентів та їхню готовність до спілкування, а стан навчання – умови, зумовлені певними обставинами в яких відбувається процес навчання та оцінювання.

Бесіда – один із широковідомих методів педагогічного спостереження, який вважається як самостійним так і додатковим, і використовується для того, щоб з'ясувати необхідну інформацію чи ту, яка була недостатньо зрозумілою протягом цілеспрямованого спостереження. Цей метод педагогічного спостереження передбачає контактну форму спілкування за певним переліком завчасно підготовлених запитань і відповідним планом. Як правило бесіда відбувається у вільній формі спілкування та в дружній атмосфері без запису відповідей співрозмовника.

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Для всебічного оцінювання педагогічної компетентності викладачів використовують метод *вивчення педагогічної документації та незалежних характеристик експертів*.

До вивчення педагогічної документації належать: журнали класу або групи, щоденники і конспекти викладача, особові справи, методичні карти, протоколи зборів і засідань, залікові та екзаменаційні відомості тощо. Цю документацію викладач заповнює в процесі педагогічної діяльності яка вказує на певні його характеристики та організацію навчально-виховного процесу. Незалежні характеристики, як правило, заповнюються експертами та керівниками вищого навчального закладу для всестороннього оцінювання педагогічної компетентності викладачів.

Метод узагальнення педагогічного досвіду і діяльності з питань оцінювання педагогічної компетентності викладачів – результат наукової роботи спрямованої на здобування нових знань про закономірності викладання навчальної дисципліни, оцінювання якісного рівня знань і викладання навчального предмета, виховання молоді, соціалізації і професійної підготовки педагогів.

Отже, методи педагогічного спостереження оцінювання педагогічної компетентності викладачів такі, як: бесіда, інтерв'ю, анкетування, експертна оцінка, вивчення педагогічної документації, незалежних характеристик використовують для визначення якісного рівня знань з навчальної дисципліни, методів і підходів її викладання, педагогіки та психології.

Соціологічні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів проникли в педагогіку із соціології і застосовуються для масового опитування студентів, викладачів і мають колективний характер. Опитування може бути усним (інтерв'ю) і письмовим (анкетування). Соціологічний метод оцінювання педагогічної компетентності викладачів *інтерв'ю* передбачає запис озвучених суджень співрозмовника та відеозйомки. Нині в педагогічній та методичній літературі значна увага приділяється різним видам організації інтерв'ю: групові, персональні, демоскопічні, інтенсивні, пробні, стандартизовані, нестандартизовані і т. д.

Бесіда та інтерв'ю – це методи усного опитування “віч-на-віч” між викладачами, педагогами-колегами, адміністрацією вищого навчального закладу та експертами. Бесіда, інтерв'ю, анкетування вважається широкоживаними методами оцінювання

педагогічної компетентності викладачів. На відміну від них, *анкетування* – це метод масового, анонімного, заочного опитування. *Анкети можуть бути відкриті і закриті, іменні та анонімні, повні і скорочені, пропедевтичні і контрольні. Відкриті анкети* вимагають самостійного конструювання відповіді, а *закриті* – це ті, в яких студенти та викладачі обирають одну із запропонованих відповідей. В *іменних анкетах* необхідно вказати прізвище та ім'я учасника. *Повні анкети* передбачають широку інформацію про учасника, а скорочені – лише короткі відомості про нього. *Пропедевтичні анкети* це – підготовчі, в яких викладено інформацію оцінювання педагогічної компетентності викладачів у стислій формі, а контрольні – передбачають підтвердження інформаційних даних. Щоб вдосконалити питання в анкеті проводять пробне педагогічне тестування і на основі отриманих відповідей коригують питання.

До анкет оцінювання педагогічної компетентності викладачів включають перелік запитань, які необхідні для отримання суттєвої інформації, яку треба здобути. Питання формують так, щоб відповіді на них дали вичерпну інформацію щодо оцінювання педагогічної компетентності викладачів.

Соціометричні методи: анкетування і опитування запровадив американський педіатр і психолог Жакоб Марено для розв'язання проблем в групі та колективі. Анкетування і опитування, як соціометричні методи дослідження педагогічної компетентності викладачів складаються і проводяться так, щоб навіть на основі анонімних відповідей можна було скласти соціоматрицю, яка відобразила б з одного боку: ставлення студентів до викладачів, а з другого – викладачів до студентів, їх симпатію чи антипатію, відношення до навчального процесу, сприйняття інформації студентами, виконання професійних обов'язків викладачами, взаєморозуміння і повагу в колективі та серед колег.

Соціометричні методи використовуються у педагогіці для оцінювання педагогічної компетентності викладачів, щоб з'ясувати стосунки між педагогами та студентами, їхні взаємини, а не характеристику кожного учасника. Такі методи допомагають дослідникам вивчити особливості неформальних стосунків, які склались в групі між викладачами і студентами. Досліджувати стосунки взаємин важливо тому, що вони певною мірою впливають на оцінювання педагогічної компетентності викладачів. Від того,

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

які склались неформальні стосунки в навчально-виховному процесі між викладачами і студентами, колегами, випускниками, адміністрацією вищого навчального закладу можна досліджувати етичні стосунки спілкування педагогів, які мають безпосереднє відношення до процесу оцінювання і педагогічної компетентності викладачів та якісного рівня знань студентів. Використання соціометричних методів дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів сприяє досягненню очікуваних результатів у формуванні колективів, підвищенні їх професійної діяльності та діагностуванні педагогів.

До системи соціометричних методів оцінювання педагогічної компетентності викладачів можна віднести такі методи американських дослідників: “chili papers” – “коментарі з пекучим перцем” на електронних сайтах “Оцінювання Моїх Професорів” та “axes to grind” – “викладачів, яких оцінюють”. За допомогою цих методів різновидності анкетування і опитування можна чітко дослідити ставлення викладачів до процесу викладання навчальної дисципліни та оцінити педагогічну компетентності викладачів і водночас міжособистісні взаємини, зосереджуючись на симпатіях і антипатіях, міжособистісних емоційних зв’язках та етичному спілкуванні серед студентів і колег.

Порівняльні дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів вказують на результати досягнень педагогів у навчальному процесі, їх рейтинг на Інтернет-сайтах та методи діагностування якісного рівня знань педагогів з навчальної дисципліни та суміжних наук. Методи дослідження педагогічної компетентності викладачів США вивчаються дослідниками, щоб знайти найкращі шляхи вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах і підкреслити роль викладацького складу, який залучений до процесу покращення освіти.

Кількісні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів використовуються для обробки результатів педагогічних спостережень та експериментів, для моделювання, діагностики, прогнозування, комп’ютеризації процесу викладання та визначення якісного рівня знань з навчальної дисципліни.

Статистика у нашому дослідженні розглядається, як *статистичний метод оцінювання педагогічної компетентності викладачів*, який здійснюється для реєстрації кількісних підрахунків у певній послідовності, визначення компонентів, які досліджуються, та

їхнє місцезнаходження у науковій роботі. *Шкалювання* – метод присвоєння балів чи інших цифрових показників характеристикам, що вивчаються у педагогічному дослідженні. *Моделювання* – метод оцінювання педагогічної компетентності викладачів, що використовується для покращення планування навчального процесу, оптимізації структури навчального матеріалу, управління пізнавальною діяльністю та навчально-виховним процесом.

Кількісні методи оцінювання педагогічної компетентності викладачів більшою мірою відносяться до математичних методів, які допомагають педагогічним наукам доповнити характеристики педагогічних явищ і процесів конкретною інформацією.

У наукових дослідженнях з педагогіки значна увага приділяється *педагогічному експерименту*.

Педагогічний експеримент класифікують у педагогіці за різними ознаками: спрямованістю наукового дослідження, об’єктами, місцем і часом проведення відповідної наукової роботи. Саме від поставленої мети і окремих завдань педагогічні експерименти розрізняють на *констатуючі, творчо-перетворюючі, контрольні, природні та лабораторні*.

Як правило, *констатуючий експеримент* проводиться на початку наукового дослідження і здійснюється для того, щоб з’ясувати стан поставленої проблеми та її вагомості щодо дослідження на сучасному етапі. *Творчо-перетворюючий експеримент* проводиться для того, щоб підтвердити гіпотезу науковців, їх теоретичні засади та конкретні практичні заходи, щодо розв’язання проблеми дослідження. *Контрольний експеримент* полягає у застосуванні апробованих і підтверджених методик в роботі інших педагогів і вищих навчальних закладів.

До *природного експерименту* відносять перевірку навчальних планів, програм, посібників, підручників і т.д. Відповідно до *лабораторного* – відносять наукові дослідження в яких виділяють найбільш вагомий аспект наукової роботи, створюючи відповідну ситуацію, щоб чітко проконтролювати змінні величини та з’ясувати його ефективність.

П.І. Підкасітий зазначає, що ефективність експерименту залежить від уміння чітко сформулювати його завдання, розробити критерії за якими будуть вивчатись явища та оцінюватись результати [4, 110].

Вчений виділяє метод “педагогічного консіліума”, який є різновидністю методу рейтингу. На його думку, в основу методу

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

“педагогічного консіліума” покладено колективне обговорення результатів педагогічного дослідження та оцінювання сторін особистості, виявлення причин можливих відхилень у формуванні тих чи інших характеристик особистості, а також спільне вироблення засобів подолання з’ясованих недоліків [4, 111].

П.І. Підкасітий виокремлює в педагогічних методах педагогічний рейтинг і самооцінку. Вчений підкреслює, що рейтинг – оцінка педагогічної діяльності компетентними експертами. До експертів він ставить такі вимоги: компетентність; креативність – здібність розв’язувати творчі завдання; позитивне відношення до експертизи; відсутність схильності до конформізму, тобто надмірне слідування авторитету в науці, наукова об’єктивність, аналітичність і широта мислення; конструктивність мислення; наявність колективізму; самокритичність. На думку автора, самооцінка здійснюється за програмою, що вказує на ступінь труднощі, яку випробують викладачі тією чи іншою діяльністю. Така програма повинна охоплювати всі основні процеси навчання і виховання – планування, організацію, стимулювання, контроль і облік [4, 111].

Одним із широко відомих методів оцінювання педагогічної компетентності викладачів є *педагогічне тестування*.

Педагогічне тестування, як метод наукового дослідження виник у 80 – 90 рр. минулого століття. Цей метод використовується для дослідження поставленої проблеми за допомогою різних тестів: успішності, інтелектуального розвитку, діагностики рівня засвоєних знань, умінь, ступеню сформованості багатьох якостей тощо.

І. Булах зазначає, що тест – це сукупність тестових завдань, які подібні за певними правилами для вимірювання певної властивості, а тестування (testing) – це метод вимірювання певних властивостей особи за допомогою тесту [2, 11].

Наші вітчизняні вчені Я. Болубаш, І. Булах та М. Мруга підкреслюють важливість тестування педагогічної компетентності викладачів і мету впровадження тестів:

- забезпечити досягнення цілей індивідумів та організацій;
- запобігти неналежному використанню тестування та оцінювання;
- продемонструвати дотримання належних підходів;
- забезпечити відповідність результату оцінювання його меті;

- тестування та оцінювання не повинно призводити до дискримінації учасників оцінювання;

- висновки повинні будуватися на всебічній відповідній та належній інформації;

- методи тестування (оцінювання) мають застосовуватися, а результати використовуватися лише кваліфікованими та обізнаним персоналом.

Отже, експерти, які здійснюють оцінювання педагогічної компетентності викладачів мають бути обізнаними із педагогічною діяльністю, а тести повинні охоплювати різні сфери цієї діяльності, а саме:

- належне використання тестів та методів оцінювання;

- безпека та захист матеріалів і результатів;

- кваліфікаційні вимоги до осіб, які використовують тестування і оцінювання;

- підготовка користувачів тестів та осіб, що тестуються;

- доступ до тестових результатів та питання конфіденційності тестових балів;

- зворотний зв’язок з екзаменованими;

- відповідність перед екзаменованими до, під час і після тестування;

- відповідальність та підзвітність кожного, хто використовує методи тестування і оцінювання [1, 18].

Джейм О’Хенлон та Лінн Мортенсен зазначають, що оцінювання педагогічної компетентності викладачів мають бути різносторонніми і здійснюватися студентами, експертами, адміністрацією вищого навчального закладу, методи дослідження цього діагностування повинні відбуватися за напрямками педагогічної діяльності, щоб підвищити якість навчального процесу у вищому закладі освіти [1, 1].

Важливим аспектом методів дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США є результати діагностування педагогів, які є відповідною основою для постійного їхнього самовдосконалення. Кожен американський ВНЗ, який планує процес проведення оцінювання педагогічної компетентності викладачів повинен розробити свою концептуальну схему, стратегію, критерії оцінок, програму, методiku та план її реалізації відповідно до цілей певного вищого навчального закладу і його ресурсів. Вищі навчальні заклади США розробляють власну методiku проведення процесу оцінювання педагогічної компетентності викладачів або використовують найбільш плідніючі методи інших ВНЗ та їхню стратегію і критерії оцінок.

Методика оцінювання педагогічної компетентності викладачів США – це спільна

СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

праця викладачів, адміністрації вищого навчального закладу та студентів.

Точність, достовірність результатів оцінювання педагогічної компетентності викладачів США вказують на наукові досягнення педагогів та їхні здобутки в процесі викладання навчальної дисципліни, ефективність обраних методів дослідження, які впливають на виконання освітніх цілей у вищому навчальному закладі. Загальний рівень оцінювання педагогічної компетентності викладачів засвідчує ефективність навчального процесу у ВНЗ та його статус серед інших вищих освітніх закладів.

Таким чином, **зробимо висновки**, що педагогічні методи дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів США широко використовуються у наукових дослідженнях для ґрунтовного висвітлення теми наукової роботи і широкого її розкриття. Кожен із методів певною мірою сприяє розкрити різносторонність гіпотези наукового дослідження, його завдання і мету. Відповідно до того, які методи дослідження обрано у пошуках наукових відкриттів і залежить темп та якісний рівень наукової роботи.

Оцінювання педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США важливо здійснювати комплексно і системно за методами: традиційно-педагогічними, соціологічними і кількісними методами на основі педагогічного експерименту та тестування на принципах системності, динамічності, гуманності, цілісності і професійності.

Численні та різнобічні методи дослідження оцінювання педагогічної компетентності

викладачів та розроблені методи вказують на реальні знання педагога, його вміння передати ці накопичені знання і досвід студентам в процесі викладання навчальної дисципліни, щоб підвищити якість навчального процесу у вищому навчальному закладі.

1. Болюбаш Я.Я., Булах І.Є., Мруга М.Р., Філончук І.Ф. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність. Наукове видання. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.

2. Булах І. Поняття та критерії педагогічної діагностики // Частина II. Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / За заг. ред. Ірини Булах. – К.: Майстер – клас, 2005. – С. 11 – 18.

3. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник. – К.: Кондор, 2009. – 670 с.

4. Педагогіка. Учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей / Под ред. П.И. Пидкасистого. – М.: Педагогическое общество России, – 2005. – 608 с.

5. O'Hanlon J., Mortensen L. Making Teachers Evaluation Work // Ohio State University. – 1980. – Vol. 51. – № 6. – P. 1.

6. Palmer J. Palker The Courage To Teach. / P.J.Palmer San Francisco, CA: Jossey-Bass. Registration on the Face Book. – 1997. – P. 103.

7. Schiller S.A., Taylor M.M., Gates S.P. Teacher Evaluation Within a Community of Truth: Testing the Ideas of Parker Palmer / S.A. Schiller, M.M. Taylor, S.P. Gates // Innovative Higher Education. – 2004. – Vol. 28. – № 3. – P. 163 – 186.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2011

“Я шаную Велике Всемогутність, мені не личить обмежувати його, я нічого не стверджую, я задовольняюся переконанням, що на світі набагато більше можливих речей, ніж ми думаємо”.

*Вольтер
французький письменник, філософ, просвітник*

“Якщо ви бажаєте, щоб життя посміхалось вам, то подаруйте йому спочатку свій хорошиий настрій”.

*Бенедикт Спіноза
нідерландський філософ*

